

Måns Jacobsson

Nationell konferens för oljeskadeskydd 2023

**Utsläpp av rysk olja från skuggfartyg – vem betalar
ersättning?**

Ökad risk för oljeutsläpp

- De fartyg som transporterar oljan från ryska hamnar – huvudsakligen från Primorsk – är relativt gamla (många över 15 – 20 år) och ofta i dåligt skick.
- Besättningarnas kvalitet kan ifrågasättas
- Ägarna är ofta svåra att identifiera; transpondrar slås av
- Ship-to ship transfers utförs i stor utsträckning till havs
- Fartygen är troligen ofta utan ansvarsförsäkring eller försäkrade i mindre försäkringsbolag vars solvens är tvivelaktig

Rysslands garantier

- Ryssland har försäkrat att alla skyldigheter enligt internationella konventioner uppfylls
- Ryssland har också garanterat giltigheten av fartygens ansvarsförsäkringar (inkl. blue cards utfärdade av ryska försäkringsbolag).

Ansvarighet för oljeutsläpp från oljetankers

- Gällande internationell reglering: 1992 års ansvarighetskonvention
– jfr 10 kap. sjölagen
- Fartygsägaren har strikt ansvar (oberoende av vållande)
- Fartygsägaren har rätt till ansvarsbegränsning
- Skyldighet att ha ansvaret täckt av försäkring upp till begränsningsbeloppet .
- Fartyget ska medföra ombord ett certifikat utfärdat av behörig myndighet i registreringsstaten som visar att en sådan försäkring finns.

Ansvarighetsgränser

- Farygsägaren/försäkringsgivaren: 66 milj. kr – 1 310 milj. kr
(4 510 000 SDR – 89 770 000 SDR)
beroende på bruttotonnaget

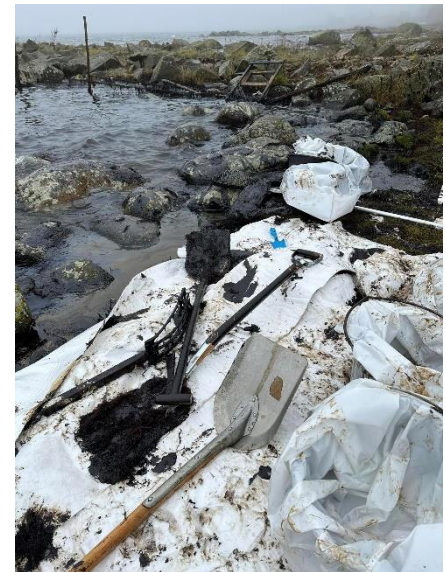

1992 års oljeskadefond

- Tillämplig internationell reglering: 1992 års fondkonvention
 - Om ersättningen från fartygsägaren/försäkringsgivaren otillräcklig
 - Ytterligare ersättning betalas av 1992 års oljeskadefond
 - Ersättningen från 1992 års fond begränsad till 3 000 milj. kr (203 milj. SDR) per olycka
 - inkl. betalningarna från fartygsägaren/försäkringsgivaren

Kompletterande fonden

- Tillämplig internationell reglering: 2003 års protokoll om den kompletterande fonden
 - Ytterligare ersättning från kompletterande fonden
 - Ersättning från kompletterande fonden begränsad till 11 000 milj. kr (750 milj. SDR) per olycka
 - inkl. betalningarna enligt 1992 års konventioner

Oljeskadefondernas finansiering

- Avgifter till fonderna betalas av dem som i en medlemsstat har tagit emot råolja och tjock eldningsolja efter sjötransport

Vilka stater har tillträtt dessa traktater?

- 1992 års ansvarighets- och fondkonventioner
 - Samtliga stater med kust mot Östersjön, Stora bält eller Nordsjön
 - inkl. Ryska Federationen
- 2003 års protokoll om den kompletterande fonden
 - Samtliga ovannämnda stater utom Ryska Federationen

Finansiering av 1992 års oljeskedefond per stat (utvalda stater)

- Indien 16 %
- Japan 11 %
- Republiken Korea 10 %
- Nederländerna 7 %
- Italien 7 %
- Spanien 5 %
- Thailand 3 %
- Storbritannien 3 %
- Kanada 3 %
- Frankrike 3 %
- Tyskland 1,7 % De övriga nordiska staterna och de baltiska staterna har lägre procentandelar.
- Sverige 1,4 % Ryska Federationen har inte rapporterat någon mottagen avgiftspliktig olja.
- Polen 1,1 %

Ansvarighetens omfattning

- Ansvarigheten omfattar
 - kostnader för bekämpning av ett oljeutsläpp till lands och till sjöss
 - kostnader för rengöring av förorenad egendom t.ex hamnar och kustområden
 - ekonomiska förluster för företag och enskilda till följd av utsläppet, t.ex. förluster inom turistnäringen eller fiskindustrin.
- Ersättning utgår däremot inte för skador på den marina miljön som sådan.

Slutsatser

- Den verksamhet som skuggfartygen utför är i princip laglig i de stater och områden där den äger rum
- Svårt, ofta omöjligt, att kräva ersättning från fartygsägaren/försäkringsgivaren
- 1992 års oljeskadefond tvingas betala ersättning från första kronan om
 - fartyget inte kan identifieras eller
 - fartygsägaren inte kan krävas på ersättning och försäkring saknas eller är otillräcklig
- Detta gäller i princip också för skador i Ryssland.
- Syftet med den internationella regleringen förfelas, nämligen att den ekonomiska bördan av skadestånden ska fördelas mellan fartyget och lastägarintressenter
- Principen “polluter pays” sätts ur spel
- En ökad ekonomisk belastning på oljeskadefonderna